

BUDAPEŠTIANSKY SLOVAK

ČASOPIS SLOVENSKEJ SAMOSPRÁVY BUDAPEŠTI

XXVI. ROČNÍK

5. ČÍSLO

DECEMBER 2021

*Príjemné
vianočné sviatky
a veľa šťastia,
zdravia
v novom roku!*

Foto: Eubomíra Fallerová

Foto: LF

***Bilacovanie činnosti Slovenskej samosprávy Budapešti
v roku 2021
4. strana***

Foto: LF

***Predvianočné posedenie a odovzdanie
vyznamenania Za budapešťianskych Slovákov
5. strana***

Foto: E. Trenková, EN

***Obvodné slovenské samosprávy
hodnotili svoju činnosť
6. - 7. strana***

Foto: LF

***Seniori sa opäť zišli
na valnom zhromaždení
8. strana***

Foto: LF

***Valné zhromaždenie Kruhu priateľ'ov
Slovenského Komlóša
9. strana***

Foto: LF

***Adventné popoludnie
vo IV. obvode
12. strana***

Dvojtvrný rok 2021 očami parlamentného hovorcu

Prečo dvojtvrný? Lebo z konca predchádzajúceho roku zostali s nami aj na začiatku nového obavy z vývoja pandémie. V prvých mesiacoch sme mali len obmedzenú možnosť vykonávať svoju obvyklú činnosť. Báli sme sa priamych kontaktov, nechodili sme von, len keď to bolo nevyhnutné, nekonal sa programy, ani zasadnutia národnostných samospráv.

Postupne ako rástol počet zaočkovaných proti vírusu Covid-19 a uvoľnili sa prísne opatrenia akoby sa pretrhlo vrece s podujatiami. Každý chcel dobehnúť všetko to, čo nemohol uskutočniť v predchádzajúcom roku, a keďže už boli zverejnené tohtoročné podpory z vládnych konkurzov, slovenské samosprávy a spoločenské organizácie chceli čím skôr zorganizovať svoje programy, naplánované na rok 2021.

Ale zostaťme pri postupnosti pri hodnotení minulého roku. Koncom roku 2020 po signáli od miestnych slovenských, ale aj iných národnostných volených zborov sa parlamentnému národnostnému výboru podarilo upozorniť vládu na neistú tohtoročnú podporu miestnych národnostných samospráv. Na základe tejto iniciatívy potom vláda koncom decembra zmenila podmienky stanovenia dotácií na fungovanie národnostných zborov a za činnosť vykonanú v predchádzajúcom roku. Takže aspoň z tohto hľadiska sa rok 2021 začal pre naše samosprávy bez väčších finančných ťažkostí.

Od konca januára sa začala nová etapa v obmedzení šírenia pandémie Covid-19 a v Maďarsku sme boli svedkami intenzívneho nárastu počtu očkovaných proti vírusu. Za niekoľko mesiacov stihli maďarskí zdravotníci zaočkovať až polovicu obyvateľstva, čo umožnilo postupné uvoľnenie protipandemických opatrení. Koncom apríla som mohol prakticky obnoviť svoje stránkové hodiny v Békešskej Čabe, ako aj v Budapešti.

Čo sa týka práce v parlamente, naše zasadnutia tak vo výboroch, ako aj v pléne sa obnovili v polovici februára. Zostali sme však v Hornej snemovni, kde bol poslancom zabezpečený väčší

odstup a do konca jarného cyklu sme tam aj zostali. Spomedzi zákonov, prerokovaných a prijatých v tomto roku, by som vyzdvihol zákon o ústredných registroch, kde sme dosiahli možnosť uviesť svoje meno aj v jazyku národností, v našom prípade aj po slovensky, v ďalšom osobnom doklade – v cestovných pasoch, ako aj modifikáciu zákona o zavedení núdzového stavu, kde sme zabránili tomu, aby sa zabudlo na fungovanie národnostných samospráv. Aj v tomto roku sme pripravili a predložili návrh na opätovnú novelu národnostného zákona. Tentoraz sme nahradili to, čo sme pri predchádzajúcej modifikácii vynechali, totiž niektoré zmeny v procese volieb. V minulom roku sme si mysleli, že ešte pred budúročnými voľbami budeme mať možnosť pripojiť sa s našimi návrhmi k novele zákona o volebnom procese, avšak vláda sa rozhodla nepripraviť a nepredložiť takúto modifikáciu. Preto sme museli svoje návrhy zozbierať a vypracovať v rámci národnostného výboru.

Šlo totiž o to, že pred predchádzajúcimi parlamentnými voľbami okrem toho, že národnostnú parlamentnú listinu zostavuje celoštátna samospráva danej národnosti, ostatné pravidlá neboli zakotvené do právnej normy s tým, že všetky celoštátne samosprávy by ich mali zapracovať do svojich stanov, alebo vypracovať a prijať vlastné uznesenie o pravidlách zostavenia a prijatia národnostnej listiny. Napokon po dlhších debatách sme predpísali, že o zostavení a prijatí listiny sa má rozhodovať v rámci zasadnutia valného zhromaždenia danej celoštátnej samosprávy väčšinovým hlasovaním. Zároveň sme do zákona navrhli zaradiť vetu o tom, že na tomto valnom zhromaždení, nech je to otvorené alebo uzavreté zasadnutie, má byť prítomný aj aktuálny poslanec alebo hovorca danej národnosti.

Rok 2021 bol aj rokom podstatných zmien v oblasti vysokého školstva. Väčšina univerzít totiž prešla pod správu novozaložených nadácií. Preto sme iniciovali stretnutie s predstaviteľmi vlády, zodpovednými za reorganizáciu vysokého školstva. Kompe-

tentný štátny tajomník aj vládny poverenec nás ubezpečili, že žiadna z doteraz vykonávaných štátnych úloh – a takáto je aj príprava národnostných pedagógov – sa nemôže stratiť z palety, naďalej ich financuje vláda na základe podrobných dohôd s nadáciami.

Pre nás, Slovákov, asi najvýznamnejšia udalosť bolo vydanie vládneho uznesenia o poskytnutí finančných prostriedkov pre Celoštátnu slovenskú samosprávu v Maďarsku na nákup budovy bývalého kostola slovenských evanjelikov v Pešti. Spolu s predsedníčkou CSSM sme pracovali zhruba štyri roky na tom, aby predstavitelia vlády Maďarska, ale aj Slovenskej republiky pochopili symbolický význam tohoto objektu a podporili nás jednak v jeho kúpe, jednak v následnom obnovení budovy. Naším cieľom je, aby v nej vzniklo kultúrno-duchovné centrum Slovákov v Maďarsku. Okrem spomenutých udalostí by som rád vyzdvihol aspoň zopár tohtoročných programov. V prvých mesiacoch roka sme sa dohodli s predsedníčkou CSSM, že programy celoštátneho významu budeme organizovať a tým aj financovať spoločne. Myslím si, že táto metóda sa osvedčila k obojstrannej spokojnosti.

Už na začiatku roka som sa snažil vzbudiť pozornosť našich Slovákov o budúročné sčítanie obyvateľstva. Máme síce ešte čas, len si myslím, že na budúci rok v šume predvolebnej kampane bude ťažšie nájsť možnosť mobilizovať ľudí pre túto záležitosť. Takže s prípravami bolo treba začať už teraz. Popri župných stretnutiach som sa snažil vyhovieť množstvu pozvaní na miestne podujatia.

Tiež som sa zapojil do diania v rámci Medzinárodného eucharistického kongresu v Budapešti a mal som možnosť dvakrát byť prítomný na stretnutí predsedov vlád Maďarska a Slovenskej republiky.

Napriek ťažkému začiatku roka napokon komunita Slovákov v Maďarsku bola aspoň taká aktívna, ako v predchádzajúcich „normálnych“ rokoch. A to je náš spoločný úspech.

Anton Paulík

Bilacovanie činnosti Slovenskej samosprávy Budapešti v roku 2021

Slovenská samospráva Budapešti v prvom polroku vyvíjala svoju činnosť na základe uznesení predsedníčky, v súlade s nariadeniami vlády o núdzovom stave, prijatými z dôvodu epidémie koronavírusu. Prvé rokovanie po ukončení výnimočného stavu sa konalo 17. júna, ďalšie 5. augusta a 22. septembra a z obáv, aby sa neopakovala situácia z predchádzajúceho roka, sme verejně zasadnutie usporiadali už teraz, 15. októbra. Začiatkom roka sme zostavili pracovný plán a rozpočet na tento rok. Okrem podpôr zo štátneho rozpočtu sa plánované programy mohli uskutočniť z dotácií získaných na základe kladne posúdených žiadostí predložených Správe fondov Gábora Bethlena a Úradu Slovákov žijúcich v zahraničí. Rámec finančných možností SSB bol výnimočne obmedzený, keďže Samospráva hlavného mesta v tomto roku zrušila podporu národnostných samospráv. Toto bol prvý rok, keď samospráva, ku ktorej patríme, finančne vôbec nepodporovala činnosť národnostných volených zborov.

Podujatia v hlavnom meste rozbehla v máji Slovenská samospráva v Keresztúre. Členovia SSB sa zúčastnili na tureckej omši a na jubilejnom koncerte tamojšieho ženského spevokolu, ktorý oslavoval 25. výročie svojej existencie. SSB dala zhotoviť pamätnú tabuľu na počesť **Ladislava Petra**, bývalého riaditeľa slovenskej školy, zakladajúceho člena SSB a jej poslanca až do konca predchádzajúceho volebného obdobia. Jej slávnostné odhalenie sa uskutočnilo 26. mája. Slovenská samospráva Zugló tiež v máji organizovala spomienkovú slávnosť pri pamätnej tabuli **Antona Straku**. SSB aj tu položila veniec. Na pozvanie Slovenskej samosprávy II. obvodu sa členovia zboru zúčastnili na netradičnej hodine slovenčiny. V júni sme položili veniec k pamätnej tabuli kanonika **Vojtecha Uhlára** a zúčastnili sme sa na jemu venovanej slovenskej spomienkovej omši v kostole na Námestí mieru, akcii Slovenskej samosprávy XIII. obvodu. Zabezpečili sme ubytovanie pre pána farára **Stanislava Brtoša** zo Slovenska, ktorý sa spoločne s nami na druhý deň zúčastnil na tradičnej púti

k pamätníku sv. Cyrila a Metoda do Blatnohradu – Zalaváru, kde po kladení vencov slúžil omšu v slovenskom jazyku. V júli sme sa zúčastnili na programoch *Dňa Slovákov v Maďarsku v Tardoši* a následne na *Dni Slovákov žijúcich v zahraničí a spomienke na vysťahovalectvo* v Bratislave, v Sade Janca Kráľa, kde sme tiež položili veniec. Predsedníčka SSB mala česť prihovoriť sa účastníkom tohto slávnostného podujatia v mene Slovákov žijúcich v Maďarsku.

Poslanci SSB pravidelne navštevovali podujatia Slovenského inštitútu, ako napríklad vernisáž výstavy **Juraja Ezüsta**, kde jeho syn spomenul, že má zozbieraný materiál k vydaniu albumu otca, k čomu by mohli prispieť slovenské samosprávy. V júli sme boli prítomní na spomienkovej oslave **Jozefa Viktorina** vo Vyšehrade, kde sme tiež položili veniec k jeho hrobu. Keďže budúci rok si pripomenieme 200. výročie jeho narodenia, pri tejto príležitosti by sme mu chceli odhaliť pamätnú tabuľu v kostole svätej Anny v Budapešti, kde viac rokov pôsobil.

August bol pre nás veľmi smutným mesiacom, naše rady navždy opustil **František Križan**, zakladateľ Slovenskej samosprávy III. obvodu a bývalý šéfredaktor *Eudových novín*.

V auguste sme si pozreli premiéru hry Slovenského divadla Vertigo *Fila chytá vľhu*.

V septembri sme sa zúčastnili na vernisáži výstavy obrazov **Ondreja Lehoczkeho** v Slovenskom inštitúte. V rámci Medzinárodnej eucharistickej konferencie sa v Kostole Panny Márie, kráľovnej Uhorska konala slovenská omša, ktorú celebraval pomocný biskup Košickej arcidiecézy **Marek Forgáč**. Poslanci našej samosprávy boli na nej prítomní v plnom počte. 13. septembra SSB zorganizovala koordinačnú poradu v Slovenskom inštitúte, na ktorej parlamentný hovorca Slovákov v Maďarsku **Anton Paulík** informoval o blížiacich sa parlamentných voľbách a o sčítaní obyvateľstva v roku 2022. V septembri predsedníčka SSB zablagožehala 25-ročnému Kultúrnemu spolku Lipóta Bálóa v Čemerí. Poslanci zboru sa zú-

častnili na verejných zasadnutiach slovenských samospráv pôsobiacich v II., IV., VI., XIII. a XIV. obvode. Slovenská samospráva v Santove nás pozvala na vinobranie a veselicu, kde sme boli aj členmi poroty hodnotiacej koláče z kysnutého cesta.

SSB považuje za svoju veľmi dôležitú úlohu vydávanie časopisu *Budapeštiansky Slovák*. V tomto roku vyšli zatiaľ dve čísla, v týchto dňoch uzrie svetlo sveta dvojčíslo a v decembri plánujeme vydať 5. číslo. Časopis posielame slovenským samosprávam pôsobiacim v mestských častiach Budapešti, tunajším slovenským spolkom, slovenskej škole, mnohým organizáciám v Maďarsku i na Slovensku. Jeho vydávanie podporuje viacero obvodných slovenských volených zborov, Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Správa fondov G. Bethlena i Verejnoprospěšná nadácia Zväzu Slovákov v Maďarsku.

SSB podpísala zmluvu o spolupráci so slovenskými samosprávami II., III., VIII. a XIII. obvodu, so slovenskou školou v Budapešti, s Klubom slovenských dôchodcov, s Budapeštianskym slovenským speváckym zborom Ozvena a s mestom Mojmírovce. Podľa našich možností sme podporili evanjelické aj katolícke cirkevné slovenské podujatia. Slovenskej škole sme poskytli pomoc pri lektorovaní a vydaní pracovných zošitov z matematiky. Poskytujeme priestory pre podujatia Klubu slovenských dôchodcov.

V tomto roku by sme ešte chceli zorganizovať *Deň budapeštianskych Slovákov – slovenské Vianoce*, na ktorom by sme odovzdali našou samosprávou založenú cenu *Za budapeštianskych Slovákov*. Dúfame, že sa nám to podarí.

Držím v ruke najnovšiu knihu **Zoltána Barkányiho Valkána** s názvom *Návšteva*, ktorú vydala Slovenská samospráva III. obvodu spolu s Neziskovou verejnoprospěšnou spoločnosťou SlovakUm, s. r. o., s podporou VPN ZSM, Slovenskej samosprávy v Kestúci a slovenského voleného zboru II. obvodu k 80. narodeninám autora.

Edita Hortiová,
predsedníčka SSB

Predvianočné posedenie

Foto: EF

Pri príležitosti Dňa národnosti, ktorý v Maďarsku oslavujeme 18. decembra, organizuje Slovenská samospráva Budapešti tradičné predvianočné stretnutie. Hodnotí na ňom svoju celoročnú činnosť a zároveň v rámci kultúrneho programu uchováva slovenské vianočné zvyky. Za prestretý stôl pozýva poslancov slovenských volených zborov, predstaviteľov slovenských občianskych organizácií, ako aj záujemcov z radov slovenskej komunity v Budapešti. Vlni z dôvodu pandémie sa toto stretnutie nemohlo uskutočniť v obvyklom rozsahu, zišli sme sa len vo veľmi úzkom kruhu. V tomto roku sa situácia trochu zlepšila a okruh pozvaných účastníkov bol širší, ale aj teraz obmedzený. Hostí privítala predsedníčka Slovenskej samosprávy Budapešti **Edita Hortiová**. V úvítacom prejave hovorila o tom, ako sa po takmer pol roka trvajúcim obmedzenom režime s nástupom leta roztrhlo vrece s podujatiami organizovanými či už SSB, alebo obvodnými slovenskými samosprávami a ako sme ich s radosťou a nadšením stíhali. Dobré nám padlo pracovať a stretávať sa. Poďakovala sa prítomným za finančnú pomoc, ktorú poskytli na vydávanie nášho časopisu. Na terajšom podujatí bolo najdôležitejšou udalosťou odovzdanie ceny *Za budapeštianskych Slovákov*. Na základe predložených návrhov dostala najviac odporúčaní **Katarína Spiriová**. Najprv odznela laudácia, ktorú naša laureátka so záujmom počúvala, ale bolo vidieť, že nepredpokladá, že sa hovorí o nej. Keď na konci odznelo jej meno, bola veľmi prekvapená a hlboko dojatá.

Katarína Spiriová bola v priebehu troch volebných cyklov podpredsedníčkou Slovenskej samosprávy XI. obvodu Budapešti. Povinnosti z toho vyplývajúce si vždy plnila dôkladne, precízne a zodpovedne. Osobnou prítomnosťou nielen vo svojom obvode, ale aj na všetkých podujatiach v hlavnom meste, organizovaných slovenskými samosprávami, do dnešného dňa morálne podporuje organizátorov. Dá sa na ňu spoľahnúť a rátať s jej pomocou priamo na mieste programu. Je zároveň pilierom Klubu slovenských dôchodcov. Za jej aktívnu činnosť na národnostnom poli, na cirkevných podujatiach, za účasť na slovenských omšiach a za pomoc pri organizovaní púťí, za to, že sa od samého počiatku hlási k svojim koreňom a slovenskej komunite v hlavnom meste, ďalej za jej zjednocujúcu osobnosť bola navrhnutá na cenu *Za budapeštianskych Slovákov* 2021. Laudáciu v maďarskom jazyku prečítal podpredseda Slovenskej samosprávy XI. obvodu **Levente Galda**. Cenu Katke, ako ju medzi sebou voláme, za neutíchajúceho potlesku odovzdala Edita Hortiová. Katarína Spiriová sa poďakovala za ocenenie, ktoré sa jej od budapeštianskej slovenskej komunity dostalo a ako sa vyjadrila, *to, čo robí, je pre ňu úplne prirodzené a samozrejmé, za cenu je ale vďačná*.

Keď pred rokom SSB odovzdala cenu *Za budapeštianskych Slovákov* Zuzane Hollósyovej takmer medzi štyrmi očami, dohodli sme sa, že pri najbližšej príležitosti, ktorá mala byť na Deň žien, to patrične oslávime. Žiaľ, ani Deň žien sa nemohol uskutočniť a tak sme teraz, dodatočne, zatlieskali aj jej.

Po odovzdaní vyznamenania sa za prestretým stolom hovorilo o tom, aké náročné je v tomto roku vyúčtovanie podpôr a aké sú peripetie okolo nášho kostola. Nálada však bola dobrá, zlepšila ju kultúrna vložka v podaní **Kultúrneho spolku za Mlynky** a na záver spoločne zaspievaná pieseň *Tichá noc*.

EF

Slovenská samospráva Budapešti

Edita Hortiová
predsedníčka

Pavol Beňo
zástupca predsedníčky

Levente Galda
Rozália Papová Polereczká
Júlia Szabová Marloková
Zuzana Szabová
Monika Szelényiová

Sekretárka:
Eubomíra Fallerová

Adresa SSB:
Akadémia ul. 1, Budapešť 1054
Telefón: 374-0635
E-mailová adresa:
ssambp@gmail.com

Redakcia

Eubomíra Fallerová
šéfredaktorka

Vlasta Zsákaiová
jazyková redaktorka

Edita Hortiová
Pavol Beňo

Obvodné slovenské samosprávy

Slovenské volené zbory sú povinné raz ročne usporiadať verejné zasadnutia, na ktorých majú možnosť predstaviť širšej verejnosti svoju celoročnú činnosť. Po uvoľnení stavu núdze, v letných mesiacoch, sa spoločenský život rozbehol nevídaným tempom. Všetci sa snažili dobehnúť zameškané a čuduj sa na svete, o akcie bol nezvyčajný záujem.

Poučiac sa z vlnajšej situácie, keď núdzový stav na jeseň nedovolil organizovať podujatia, už v septembri sa objavili prvé zbory, ktoré sa rozhodli čím skôr bilancovať realizovanie svojich plánov. Niektoré samosprávy nás informovali o svojej celoročnej činnosti a my sa pokúsime stručne vám ju priblížiť.

II. obvod

Predsedička zboru **Lubomíra Falterová** po online konzultácii s poslancami rozhodla, že z financií za činnosť v roku 2020 sumou 400 000 Ft podporia vydávanie časopisu *Budapeštiansky Slovák*, 300 000 Ft poskytnú budapeštianskej slovenskej škole na nákup dvoch laptopov a v hodnote 100 000 Ft prispievajú na vydanie zbierky Zoltána Bárkányiho *Valkána Návšteva*. Deň po uvoľnení núdzového stavu, 16. júna, usporiadal zbor v poradí druhé čajové popoludnie, ktorého cieľom bola konverzácia v slovenskom jazyku a prediskutovanie aktuálnych otázok národnostnej politiky. Ako každý rok, i teraz sa všetci jeho členovia zúčastnili na cyrilo-metodských oslavách v Blatnohrade – Zalaváre a verne svojim zvykom finančne podporili vystúpenie Budapeštianskeho slovenského speváckeho zboru *Ozvena* na slávnosti. Poslanci zavítali aj na Deň Slovákov v Maďarsku, ktorý sa konal v Tardoši a priamo odtiaľ odcestovali do Bratislavy, aby sa zapojili do osláv Dňa Slovákov žijúcich v zahraničí. V auguste sa vydali po stopách slávnych slovenských osobností na Slovensko, o mesiac neskôr na pozvanie Slovenskej samosprávy v Čorváši sa zúčastnili na 19. Slovenskom dni v tomto dolnozemskej meste a koncom septembra privítali v Budapešti delegáciu čorvášskych Slovákov. V októbri usporiadali

pre študentov budapeštianskeho slovenského gymnázia tradičné kvízové popoludnie, účastníkom darovali slovenské knihy a sladkú odmenu. V decembri zavítali na Dolnú zem, v spolupráci s Kruhom priateľov Slovenského Komlóša sa zúčastnili na vernisáži výstavy, Dni národností a tradičnej zabijačke v Slovenskom Komlóši.

V druhom polroku sa členovia zboru zúčastňovali vari na všetkých podujatiach, organizovaných slovenskými samosprávami, inštitúciami a spolkami v hlavnom meste.

Slovenským obyvateľom II. obvodu pravidelne posielali časopis *Budapeštiansky Slovák* a tým, ktorí o to prejavili záujem, predplácajú týždenník *Ludové noviny*.

III. obvod

Samospráva mohla tohto roku uskutočniť svoje prvé rokovanie 16. júla a do verejného zasadnutia, ktoré sa konalo 7. októbra, sa poslanci stretli ešte dvakrát – 3. a 30 septembra.

Zbor postihla v tomto roku ťažká strata. V auguste zomrel jeho dlhoročný predseda **František Križan**. Na čele samosprávy stál viac ako 20 rokov a k jeho menu sa viaže zavedenie mnohých úspešných, dnes už tradičných programov. Aj slovenskí poslanci v Starom Budíne sa zúčastňovali na všetkých slovenských akciách organizovaných v hlavnom meste, ale aj mimo neho, napríklad v obciach Čemer, Santov, či meste Slovenský Komlós, s ktorými spolupracujú. Nechýbali ani na celoštátnych a medzinárodných oslavách v Blatnohrade – Zalaváre, Tardoši či Bratislave. Samospráva sa podieľala na vydaní zborníka poviedok **Zoltána Bárkányiho Valkána**, obyvateľa III. obvodu, s názvom *Návšteva*, ktorý vyšiel pri príležitosti 80. narodenín autora.

V Základnej škole na Ulici Kerék v III. obvode poslankyňa, učiteľka **Zuzana Pogonyiová** zorganizovala krúžok slovenského jazyka pre začiatníkov na nižšom stupni, do ktorého sa prihlásilo viac ako 20 detí. Dôchodcom v obvode predplatila samospráva týždenník *Ludové noviny* a pravidelne im posielala časopis *Budapeštiansky*

Slovák. Podporila evanjelické i katolícke cirkevné podujatia, knižnicu slovenskej školy, nakúpila knihy pre spomenutý slovenský krúžok. Finančne prispela na vydanie časopisu *Budapeštiansky Slovák* a na podujatia klubu dôchodcov.

Na záver svojho príhovoru pani predsedníčka informovala účastníkov verejného zasadnutia, že by chceli zorganizovať vianočné stretnutie s dôchodcami, spoločný advent s nemeckou a poľskou samosprávou v Kultúrnom dome Csobánka a poslanci by sa radi zúčastnili na Dni budapeštianskych Slovákov – slovenských Vianočiach, ktoré organizuje Slovenská samospráva Budapešti.

VI. obvod

Záujemcov o slovenské dianie v Terezíne, členov Klubu slovenských dôchodcov, Kruhu priateľov Slovenského Komlóša a v neposlednom rade slovenských obyvateľov Terezína privítal predseda slovenského voleného zboru **Juraj Rágyanszky**. Aj tento zbor postihla veľká strata, keď v marci 2020 zomrel dlhoročný predseda, zakladajúci člen Slovenskej samosprávy VI. obvodu, bývalý riaditeľ budapeštianskej slovenskej školy **Ladislav Petro**. O rok neskôr dala Slovenská samospráva Budapešti zhotoviť pamätnú tabuľu L. Petra, ktorú 26. mája slávnostne odhalila za prítomnosti vedenia CSSM, školy a predstaviteľov početných slovenských samospráv na priecheli budovy slovenskej školy.

Predseda zboru predstavil prítomným nového poslanca **Szilárda Hálóa**. Vzhľadom na to, že v prvom polroku nebolo možné organizovať programy, sa slovenský volený zbor VI. obvodu rozhodol finančne pomôcť pri vydávaní publikácií. Prispel k realizácii pozoruhodného diela mladého vedca, poslucháča univerzity ELTE **Dominika Voltera** *Ludová religiozita*, respektíve zborníka dospelých tvorcov *Humor a šport*, ktorý vyšiel pri príležitosti životného jubilea vedúceho katedry slovenských filológií na Univerzite ELTE, profesora **Istvána Lukácsa**. „*Zatiaľ sme nemali príležitosť predstaviť výsledok*

hodnotili svoju činnosť

nášho najväčšieho projektu uplynulého obdobia, vydanie publikácie pri príležitosti 150. výročia vydania ojedinelej a na tú dobu nesmierne pokrokovej Prvej kuchárskej knihy v slovenskej reči Jána Babilona. Pravidelne podporujeme aj vydávanie časopisu *Budapeštiansky Slováčok*," dodal predseda terezínskej slovenskej samosprávy. Okrem toho samospráva pripravuje ďalší projekt. Slovenský historik **Ján Kačír**ek zozbieral korešpondenciu čestného občana VI. obvodu Budapešti, podnikateľa, politika a publicistu **Jána Nepomuka Bobulu**. Snahou zboru je vydať jeho listy najprv v slovenskom a neskôr aj v maďarskom jazyku.

Súčasťou verejného zasadnutia bola prezentácia súboru etnografických štúdií **Márie Žilákovej** Moje stretnutia s Čívanmi a ich kultúrou, ktorej vydavateľom je Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku. Slovenská samospráva VI. obvodu pomohla pri zrode tohto súboru. Nesmierne dojímavý bol prednes spievanej modlitby v podaní **Dominika Voltera**, ktorú tento talentovaný mladík zaznamenal v národopisnom tábore v Číve.

E. Trenková

VIII. obvod

Hostí privítala predsedníčka Slovenskej samosprávy VIII. obvodu **Monika Szélényiová**, ktorá následne prečítala správu o činnosti zboru.

Ťažiskom práce tejto samosprávy sú omše v slovenskom jazyku a po nich nasledujúce agapé. Od septembra 1999, teda už 21 rokov každú prvú nedeľu v mesiaci organizuje v Kostole sv. Jozefa na Námestí Mihálya Horvátha slovenskú omšu. Chodia na ňu katolíci z Budapešti a okolia. Tieto stretnutia na báze náboženského presvedčenia slúžia zároveň na posilnenie národnostnej identity.

Samospráva poskytla slovenskej škole 60 000 Ft na výdavky spojené s fašiangovým plesom, resp. na nákup športových či školských potrieb.

Samospráva podpísala dohody o spolupráci so Slovenským evanjelickým cirkevným zborom a. v. v Budapešti, Slovenskou samosprávou XIII.

obvodu a s Budapeštianskym slovenským speváckym zborom Ozvena.

Zorganizovala študijnú cestu na Slovensko a zúčastnila sa na kladení vencov k pamätnej tabuli Ladislava Petra, k súsošiu sv. Cyrila a Metoda v Blatnohrade – Zalaváre a usporiadala spomienkové stretnutie pri hrobe Jozefa Viktorina vo Vyšehrade.

Obrovskou mierou sa podieľala na organizovaní a realizovaní sv. omše v slovenskom jazyku v rámci 52. Medzinárodného eucharistického kongresu v kostole Panny Márie, kráľovnej Uhorska, ktorú celebroidal pomocný biskup Košickej arcidiecézy **Mons. Marek Forgáč**.

Samospráva VIII. obvodu finančne podporila vydávanie časopisu *Budapeštiansky Slováčok*.

Monika Szélényiová

XIII. obvod

Slovenská samospráva Angyalföldu – Anjelskej zeme na začiatku roka podpísala dohodu o spolupráci so Samosprávou XIII. obvodu hlavného mesta, na základe ktorej sa zúčastňuje na jej zasadnutiach, podujatiach a oslavách. Zmluvu o spolupráci uzavrela aj so Slovenským inštitútom, budapeštianskou slovenskou školou, Slovenským divadlom Vertigo, Budapeštianskym slovenským speváckym zborom Ozvena, Folklorným spolkom Lipa, Klubom slovenských dôchodcov a s mnohými slovenskými samosprávami pôsobiacimi v Budapešti. S týmito zborními, inštitúciami a spolkami organizuje spoločné podujatia. Podporuje Slovenský evanjelický cirkevný zbor a. v. v Budapešti a katolícke sv. omše v slovenskom jazyku.

Slovenský volený zbor XIII. obvodu spolupracuje aj so Samosprávou obce Nižná, s Obecným úradom Mojmirovce, respektíve s českou asociáciou Limbora, s vedením ktorej sa predsedníčka zboru **Zuzana Hollósyová** stretla koncom augusta v Prahe.

Samospráva pravidelne podáva projekty do súbehov v Maďarsku a na Slovensku. Od ÚSZZ získala 700 EUR na ceny pre účastníkov slovenskej recitáčnej súťaže, od VPN ZSM 200 000 Ft na

kladení vencov k pamätnej tabuli Martina Kukučina v Chorvátsku a 300 000 Ft od Správy fondov Gábora Bethlena na spomienkovú svätú omšu v slovenskom jazyku na počesť Vojtecha Uhlára. V súbehu Samosprávy XIII. obvodu Budapešti získala 550 000 Ft na programy a na podporu štyroch študentov, ktorí získali štipendium Juraja Bielika.

Slovenská samospráva XIII. obvodu usporiadala tento rok kladení vencov a slovenskú omšu na počesť kanonika Vojtecha Uhlára, národnostný deň, ktorý prebiehal online v spolupráci s Osvetovým strediskom Attilu Józsefa a televíziou TV 13.

Samospráva po 25. raz, teraz ale neobvyklým spôsobom, využijúc výhody 21. storočia, usporiadala pre mládež E súťaž v prednese poézie a prózy. 64 účastníkov zaslalo videozáznamy, ktoré hodnotila trojčlenná porota.

V úzkom kruhu zorganizovala výstavu fotografií novinárky, šéfredaktorky Ľudových novín **Evy Fábriánovej**.

Vďaka získanej podpore samospráva rozhodla, že svojich štipendistov oboznámi so životom Slovákov v Chorvátsku a zároveň vzdá hold významnému slovenskému spisovateľovi 20. storočia **Martinovi Kukučínovi**, ktorý pôsobil na ostrove Brač.

Samospráva na rok 2021 predplatila 10 kusov týždenníka Ľudové noviny. V októbri zabezpečila pre členov Klubu slovenských dôchodcov lístky do divadla a slovenskej škole poskytla 200 000 Ft na zadováženie interaktívnej tabule. Poskytla podporu Budapeštianskemu speváckemu zboru Ozvena na tábor a zapojila sa do organizovania osláv 20. výročia vzniku zboru. Umiestnila vence k pamätným tabuliam významných slovenských osobností v XIII. obvode a zúčastnila sa na kladení vencov v Blatnohrade – Zalaváre. Spoločne s delegáciou ÚSZZ na čele s predsedom **Milanom Jánom Pilipom** položila vence k tabuli umiestnenej na Pltnickej ulici a následne privítala hostí v Národnostnom dome, kde sa stretli so slovenskými obyvateľmi obvodu a členmi speváckeho zboru Ozvena.

Zuzana Hollósyová

Seniori sa opäť zišli na valnom zhromaždení

Vedenie Klubu slovenských dôchodcov sa horlivo pripravovalo na valné zhromaždenie, ktorého dátum bol stanovený na 25. novembra. Zabezpečilo sálu, občerstvenie i malú pozornosť pre každého člena, veď podujatie malo mať predvianočný nádych a k Vianociam predsa patrí aj darček. Proste pripravilo všetko v záujme toho, aby sa naši seniori mohli opäť po dlhom čase stretnúť. K stretnutiu došlo, len Poriadkové riaditeľstvo samosprávy hlavného mesta, ktoré k nemu prepožičalo priestory, na poslednú chvíľu zakázalo akékoľvek občerstvenie a žiadalo, aby mal každý účastník po celú dobu rúško. Samozrejme, tieto požiadavky organizátori akceptovali, ale tým sa trochu zmenila atmosféra celého podujatia.

Prítomných, ktorých nesmeli byť viac ako päťdesiat, hoci v Maďarsku 25. novembra ešte neboli zavedené obmedzenia vzťahujúce sa na počet osôb v uzavretých priestoroch, privítala podpredsedníčka Klubu slovenských dôchodcov **Mária Lantošová Libayová** a odovzdala slovo predsedovi **Jánovi Kukučkovi**, aby prečítal výročnú správu o činnosti klubu v roku 2020. Vlani totiž boli v dôsledku nariadení súvisiacich s pandemiou natoľko obmedzené možnosti pôsobenia, že sa valné zhromaždenie nemohlo uskutočniť.

Tohtoročné rokovanie bolo uznášaniaschopné, prezenčnú listinu podpísalo 43 členov. Za zapisovateľa zvolili **Györgya Benczeho**, overovateľkami zápisnice sa stali **Katarína Spiryová** a **Júlia Horváthová**. **Mária Lantošová Libayová** vyjadrila potešenie, že sa valné zhromaždenie mohlo uskutočniť, pretože predchádzajúce stretnutie našich seniorov sa konalo v marci 2020 na Dni žien. Programy, ktoré mali potom nasledovať, sa mohli uskutočniť len čiastočne. Medzi ne patrili kurz slovenského jazyka, ktorý organizovala Slovenská samospráva IV. obvodu, ekumenická bohoslužba v réžii Slovenskej samosprávy III. obvodu, fašiangový ples organizovaný Slovenskou samosprávou Budapešti. Spoločne so slovenskou a poľskou sa-

mosprávou XIII. obvodu uskutočnili výlet do Poľska, kde sa stretli so svojimi slovenskými priateľmi. S členmi Kruhu priateľov Slovenského Komlóša a poslancami slovenských zborov niekoľkých obvodov sa zúčastnili na zabíjačke v Slovenskom Komlóši. Nevynechali ani tradičnú púť do Blatnohradu, výstavu fotografií v XIII. obvode, oslavu menín **Ruženky Czifrovej**, prezentáciu druhého vydania dvojazyčnej publikácie **Ladislava Petra** Slovenská Budapešť - Szlovák Budapest a kladenie vencov k pamätným tabuliam významných osobností slovenského pôvodu v XIII. obvode: výrobcu zvonov **Jozefa Pozdecha** a fotografa, staviteľa a maliara **Ivana Vydareného**.

Výročnú správu o činnosti predniesol predseda Klubu slovenských dôchodcov v maďarskom a **Mária Lantošová Libayová** v slovenskom jazyku. Referát členovia jednohlasne schválili. Podpredsedníčka klubu oznámila, že valné zhromaždenie, na ktorom vyhodnotia tohtoročnú činnosť organizácie, plánujú uskutočniť v marci budúceho roku.

Po pracovnej časti nasledoval koncert dvoch mladých nadaných violončelistov. Jedným z nich bol **Oliver Pál**, poslucháč Hudobnej akadémie F. Liszta v Budapešti. Na violončele hrá od svojich siedmich rokov. Keďže má absolútny sluch, rozhodol sa vybrať touto cestou. Začínal v rodnom Segedíne, potom pokračoval v Kecskeméte na Umeleckej škole Zoltána Kodályya. Tu niekoľkokrát vystupoval s tamojším symfonickým orchestrom, s ktorým aj v súčasnosti občas koncertuje. Pravidelne sa zúčastňuje na rôznych hudobných súťažiach v Maďarsku i v zahra-

ničí, napr. v Rumunsku a v Srbsku, kde je vždy medzi prvými tromi. Ale vystupoval už aj v Rakúsku, v Slovinsku a v Taliansku. Druhým mladým umelcom bol **Szabolcs Baranyi**. Na violončele začal hrať v roku 2007 v špeciálnej hudobnej triede Základnej umeleckej školy Kálmána Nádasdiho v Budapešti, pokračoval na Strednej umeleckej škole Z. Kodályya v Kecskeméte a momentálne tiež študuje na Hudobnej akadémii F. Liszta. Takisto sa zúčastňuje na rôznych hudobných súťažiach a podobne ako Oliver vždy patrí medzi troch najlepších. Pre zaujímavosť on hrá v akustickej verzii piesne Prameň, s ktorou sa na jar tohto roka zapojil do súťaže Dal – Pieseň náš poslanec **Levente Galda**. Koncert, v ktorom sa prítomným predstavili títo dvaja mladí, nadaní umelci, pozostával z niekoľkých blokov. V klasickom zahrli dielo **Josepha Haydna**, po ňom nasledoval ragtime, sakrálna hudba a na záver **Tichá noc** na znak blížiacich sa Vianoc.

Po koncerte sme sa od predsedníčky Slovenskej samosprávy XIII. obvodu **Zuzany Hollósyovej** dozvedeli, že s dvoma mladými umelcami, z ktorých jeden má slovenské korene (Oliver je synom našej rozhlasovej redaktorky **Ildiky Makaiovej**) sa prvý raz stretla na podujatí, ktoré pod názvom *Koncerty v záhrade* organizuje bývalá predsedníčka Slovenskej samosprávy XVII. obvodu a bývalá dirigentka Budapeštianskeho speváckeho zboru Ozvena **Eva Gácsiová**. Zároveň nás vyzvala, aby sme ich pozývali na naše podujatia a aj takým spôsobom ich podporovali.

O slovo požiadal člen klubu, drevorezbár **Michal Zsolnai**, ktorý pripravil milé prekvapenie pre *Ozvenu*. Na oslave 20. výročia vzniku speváckeho zboru sa rozhodol vyrezať z dreva erb *Ozveny*, ktorý teraz odovzdal jej predsedníčke **Zuzane Hollósyovej**. Bolo to pekné a dojímavé gesto.

Na záver valného zhromaždenia odovzdalo vedenie Klubu slovenských dôchodcov každému členovi milý vianočný darček.

Valné zhromaždenie Kruhu priateľov Slovenského Komlóša

V druhý novembrový piatok zavládol čulý ruch v Dome národností XIV. obvodu Budapešti. Zišli sa tu v hojnomo počte členovia Kruhu priateľov Slovenského Komlóša a ich priaznivci žijúci v hlavnom meste a jeho okolí, ako aj početná delegácia tohto dolnozemského mesta na valnom zhromaždení spolku.

Po srdečnom privítaní si vypočuli výročnú správu predsedníčky Kruhu **Alžbety Hollerovej Račkovej**. Ako uviedla, možnosti pre aktivity spolku boli v období od predchádzajúceho valného zhromaždenia značne obmedzené kvôli mimoriadnym opatreniam vyhláseným v súvislosti s pandemiou koronavírusu. Podarilo sa usporiadať len dve významnejšie podujatia: výlet do Komlóša spojený s tradičnou miestnou zabíjačkou a výstavu diel akademického maliara **Ondreja Lehoczského** v Slovenskom inštitúte v Budapešti. Správu o činnosti členovia Kruhu jednohlasne schválili.

Starosta mesta **Zoltán Zsura** poďakoval pani predsedníčke za úsilie vynaložené na čele spolku, ktorý združuje rodákov zo Slovenského Komlóša, a za vytváranie priestoru pre utužovanie vzájomných vzťahov medzi nimi a ich rodiskom. Následne informoval prítomných o tom, že mesto v uplynulom období prežilo ťažké časy. Sužovali ho všeobecné obmedzenia súvisiace s pandemiou, ako aj dopad reštrikčných opatrení vlády postihujúcich príjmy obecných samospráv. Vedenie mesta úspešne zvládlo vyrovnanie sa s dlhmi a záväzkami prijatými predchádzajúcim vedením. Podarilo sa dokončiť výstavbu cyklotrasy, vďaka ktorej sa vo veľkej miere zvýšila bezpečnosť cyklistov na frekventovanej ceste pretínajúcej mesto. Rozvoj siete cyklotrás pokračuje. Obnovy sa dočkalo aj trhovisko. Nastal pokrok aj v rekonštrukcii budovy bývalého hostinca *Komló*. Táto ikonická budova v strede mesta bude slúžiť ako inkubátor poskytujúci priestor pre zahájenie činnosti začínajúcim podnikateľským subjektom. Mesto podalo žiadosť na pridelenie podpory na

Foto: EF

obnovu evanjelického kostola, domu kultúry, ako aj budovy, kde je umiestnená národopisná zbierka vytvorená bývalým farárom **Jánom Koppányom**. Mimoriadna situácia spôsobená prvou vlnou pandémie si vyžiadala zvýšenú starostlivosť o obyvateľov mesta v núdzi. Počas druhej vlny došlo k uzatvoreniu školských zariadení. Približne 80 percent obyvateľov je zaočkovaných, napriek tomu sa počas tretej vlny pomerne veľa ľudí nakazilo vírusom. Mesto teraz prežíva už štvrtú vlnu epidémie.

V Slovenskom Komlóši si v tomto roku pripomínajú 275. výročie príchodu prvých slovenských rodín na pustatinu *Komlóš*, ktorá patrila zemepánovi **Jozefovi Rudnyanszkému**. Vzhľadom k tomu, že 24. apríla, na oficiálny Deň mesta, nebolo možné usporiadať žiadne podujatia, kultúrne programy plánované na toto výročie presunuli na 20. august. Zúčastnilo sa na nich veľa miestnych obyvateľov, ako aj hostí z domova a zo zahraničia, zástupcov družobných miest.

Predsedníčka Slovenskej samosprávy v Slovenskom Komlóši a riaditeľka tamojšej slovenskej základnej školy **Zuzana Lauková** informovala o tom, že slovenské organizácie pôsobiace v meste sa zapojili do aktivít usporiadaných pri príležitosti jubilea mesta. Slovenská samospráva sa pustila do rekonštrukcie svojho sídla. Podarilo sa obnoviť strechu, vymeniť okná a dvere. Slováci v Komlóši prejavujú veľký záujem o programy národnostnej samosprávy a z toto dôvodu uvažujú o odkúpení susednej nehnuteľ-

nosti, aby mali dostatočný priestor pre záujemcov o slovenské podujatia. Samospráva už začala prípravu na budúcoročné sčítanie obyvateľstva, aby sa ľudia hlásili k slovenskej národnosti. Pani predsedníčka sa pochválila aj tým, že v slovenskej základnej škole a škôlke sa učí 167 detí.

Vicestarosta **Zoltán Horváth** vo svojom príhovore predstavil knihu *Cestovanie v čase na Komlóši – Fotografie z 20. storočia (Tótkomlósi időutazás – Képek a XX. századból)*. Táto obrázková publikácia uzrela svetlo sveta pri príležitosti 275. výročia usadenia sa Slovákov na pustatine Komlóš a pomocou autentických snímok pripomína každodenný život Komlóšanov počas minulého storočia.

Po odznení príhovorov **Zuzana Lauková** odovzdala vyznamenanie *Za komlóšskych Slovákov* dvom rodáčkam mesta, obyvateľkám II. obvodu Budapešti – univerzitnej profesorky **Anne Divičanovej** a herečke **Zuzane Gyurkovicsovej**. Laudácie predniesla **Marianna Bajczerová Melegová**. V prípade **Anny Divičanovej** pripomenula, že profesorka v prvej svojej vedeckej štúdiu spracovala životné príbehy rodín, ktoré sa odsťahovali zo Slovenského Komlóša za prácou alebo štúdiami do Budapešti a do aglomeračnej oblasti hlavného mesta. V súvislosti so **Zuzanou Gyurkovicsovou** zase poukázala na to, že ako herečka šírila dobré meno svojho rodiska vo svete.

A. Hollerová Račková v mene Kruhu poďakovala *Slovenskej samospráve II. obvodu* za pomoc pri zabezpečení účasti dvoch laureátok, ako aj za darovanie niekoľkých exemplárov novej publikácie **Jána Hovorku** a kolektívu *Matrika Slovenského Komlóša*, ktorá bude iste významným dokumentom pre komlóšskych rodákov.

Po oficiálnom programe nasledovalo pohostenie – účastníci stretnutia ochutnali výbornú komlóšsku klobásu a domáce záviný. Do neskorého večera spomínali pri bielom stole na časy, keď žili v Slovenskom Komlóši.

Pavol Beňo

Dvadsaťročná Ozvena

Budapeštiansky slovenský spevácky zbor Ozvena oslávil 16. októbra 20. výročie svojho založenia. Na slávnosti usporiadanej v Osvetovom stredisku Attilu Józsefa v XIII. obvode predstavil svoj najnovší CD-nosič s názvom *Čas radosti, veselosti*.

Po pozdrave predsedníčky **Zuzany Hollósyovej** a podpredsedníčky **Márie Lantošovej Libayovej** nasledovala videoprojekcia o dvoch desaťročiach spevavého života súdržného kolektívu, ktorý mal potom, pod dirigentskou taktovkou **Adama Baláza Galambosa**, skvelý koncert.

Ozvena to nie je len spevácky zbor, znamená oveľa viac ako komunitu ľudí, ktorí radi spievajú, hoci aj to by stačilo. Je to spolok aktívnych Slovákov z Budapešti a okolia, ktorí spolu už dvadsať rokov formujú tak spoločenský, ako aj politický život Slovákov v hlavnom meste. Ozvenári sa aktívne podieľajú na živote obvodných samospráv, či už ako ich vedúci, alebo ako členovia. Aspoň dvaja či traja sú na všetkých slovenských podujatiach v Budapešti a bez Ozveny si ťažko vieme predstaviť slovenské oslavy v hlavnom meste. Za dvadsať rokov zbor vystupoval hádam vo všetkých významnejších slovenských obciach a mestách v Maďarsku, naše dobré meno šíri aj za hranicami, o čom svedčia napríklad pozdravné listy od speváckeho zboru *Cantus z Bratislavy* a od predsedníčky *OZ Dotyk ľudskosti Kataríny Hrkľovej*, ktoré odzneli na podujatí. Ozvenári často vystupujú na Slovensku, v Česku, ale aj na Dolnej zemi. Ich práca neostala nepovšimnutá,

veď sa môžu pýšiť najvyšším ocenením Slovákov v Maďarsku – vyznamenaním CSSM Za našu národnosť a Pro Cultura Minoritatum Hungariae.

V onú októbrovú sobotu sa v XIII. obvode Budapešti zišlo vyše 130 nadšencov, aby si spoločne zaspomínali na zakladateľov a oslavovali neustále sa obnovujúci spevácky zbor. Ako prví na javisko predstúpili **Monika Szelényiová** a **Peter Bakoš**, aby pozdravili hostí. Po nich sa im prihovorili predsedníčka **Z. Hollósyová** a podpredsedníčka **M. Lantošová Libayová**. „Je priam neuveriteľné, že si pamätáme všetkých spevákov, všetkých dirigentov, všetky vystúpenia, noty, diela, hostí a oslavy, akoby sa diali teraz, v tomto momente. A predsa je to tak. My, zopár členov, ktorí sme boli pri zrode myšlienky a tí, ktorí sa napokon rozhodli založiť občiansku organizáciu, si pamätáme. **Gregor Papuček**, Zuzana Hollósyová, neskôr jej brat, prvý dirigent zboru **Ján Šutinský**, členovia budapeštianskych obvodných samospráv a občania okolitých slovenských dedín sme založili slovenský spevácky zbor, ktorý dostal od našej „krstnej mamy“ **Ruženky Czifrovej** meno *Ozvena*,“ povedali.

„Nezabudneme na odborníkov, ktorí nás usmerňovali na neľahkej ceste: zo začiatku **Janko Šutinský**, potom po dlhé roky **Marta Pálmaiová-Pápayová**, neskôr **Ákos Somogyváry** a **Gabriela Ballová**, ako asistentky **Eva Gácsiová** a **Mária Šutinská**, **Peter Pálinkás** a teraz **Adam Baláž Galambos**. Všetci vložili kus svojho srdca, aby sa zboru podarilo to, čo si vytýčil za svoj cieľ:

spievať slovenské ľudové piesne z celej krajiny, ba i zo Slovenska, slúžiť pri cirkevných obradoch, svätých omšiach slovenskou sakrálnou hudbou, ukázať svetu ľudové piesne spracované pre viachlasný zbor a nadviazať kontakty so slovenskými zbormi z celého sveta,“ spomínali.

Asi najobľúbenejším podujatím po festivaloch sú sústreďenia a priateľské výlety členov zboru – týždeň na Slovensku, respektíve v Slovákmi obývanej časti Maďarska, aby si precvičili zabudnuté, či náročnejšie skladby, alebo sa naučili niečo nové a pripravili sa na početné jesenné festivaly. „A nielen pre prírodu a spev, ale aj preto, lebo sa môžeme znova stretnúť s našimi priateľmi a môžeme si spolu s nimi – alebo pre nich – zaspievať. Sme hrdí na to, že sme vytrvali tak dlho. Napriek všetkým ťažkostiam, chorobám, strátam, ba aj času, o ktorý nás vlani obral koronavírus. Prekonali sme mnoho ťažkostí – naučili sme sa skúšať online, cez telefón, cez video. Naučili sme sa spolupracovať s dirigentmi, ktorí ani nerozumejú slovenskému slovu, predsa sa k nám pridali a radostne s nami pracovali. ... Na dnes sme pre vás zostavili dvojité program – jednak vám predstavíme naše najmladšie „dieťa“, CD, ktoré sme pripravovali pod vedením dirigenta **Petra Pálinkása** a napokon sme ho dokončili pomocou nášho mladého dirigenta **Adama Baláza Galambosa**, pod názvom *Čas radosti, veselosti*. Keďže oslavujeme 20. jubileum založenia zboru, dovoľte nám, aby sme vám ukázali niekoľko záberov z jeho

dôstojne oslávila svoje jubileum

Foto: EF

minulosti, " povedali rečníčky a odštartovali premietanie videozáznamov z vystúpení, koncertov, ale aj bežných dní.

Potom už nasledoval spomínaný koncert, naozaj povzbudivý, v ktorom figurovali skladby z najnovšieho CD.

Program pokračoval pozdravmi. Rad gratulantov začala *Slovenská samospráva XIII. obvodu Budapešti* ako spoluorganizátor. Jej podpredsedníčka **Eva Fábíánová** sa poďakovala Ozvenárom, že si pre sídlo svojej organizácie vybrali práve ich obvod, ako aj za to, že sa na nich samospráva môže spoliehať pri každej akcii. Ako darček im, spolu so štipendistami Juraja Bielika, odovzdala „nezvädnuteľný“ kvet z keramiky, ktorý im bude vždy pripomínať stálosť a vytrvalosť Ozveny.

Jubilujúci súbor pozdravila predsedníčka *Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku* **Alžbeta Hollerová Račková**: „Ďakujem vám, že v prostredí veľkomesta vydávate obrovskú energiu na to, aby ste sprostredkovali publiku slovenské ľudové piesne,“ začala svoj príhovor. „Teší ma, že CSSM vždy môže na svojich podujatiach rátať s vami a teší ma aj to, že svojimi skromnými prostriedkami aj CSSM prispela k tomu, aby tento zbor mohol fungovať. Verím, že to bude naďalej takto pokračovať. Ďakujem vám za hodiny a dni, ktoré tráivate nacvičovaním a vystupovaním na rôznych podujatiach a želám vám aj do budúcnosti veľké zdravie, hlavne radosť zo spoločného spevu. Pred 20 rokmi sa založením Ozveny objavila nová farba na palette kultúry Slovákov v

Maďarsku. Táto farba počas rokov nielen nebledla, ale stala sa výraznejšou a viditeľnou pre každého,“ povedala predsedníčka CSSM a spolu s košíkom dobrot odovzdala pamätný list, ktorý bude členom zboru pripomínať jubilejné oslavy.

Parlamentný hovorca Slovákov v Maďarsku **Anton Paulík** sa poďakoval za zážitok z koncertu. Vyzdvihol dôležitosť toho, že na začiatku existencie zboru sa ho ujal dirigent a taký odborník, ktorý spolu so zakladateľmi vytvoril zbor, aký sme tu ešte nemali. Zbor, ktorý dve desaťročia prináša vysoký umelecký zážitok v Maďarsku i v zahraničí. Do budúcnosti zaželal spevákom, aby mali dosť energie a elánu na skúšky a na cestovanie za publikom, aby mohli pokračovať vo svojej práci najmenej dvadsať rokov na takej úrovni, ako dosiaľ.

Generálny konzul Slovenskej republiky v Békešskej Čabe **Emil Kuchár** konštatoval, že hoci je Budapešť mimo jeho pôsobiska, rád prijal pozvanie a neolutoval, lebo mal príjemný zážitok. Predsedníčka *Slovenskej samosprávy Budapešti* **Edita Hortiová** začala svoj prejav poďakovaním zboru, ktorý sa zúčastňuje na všetkých väčších podujatiach samosprávy a vždy poteší hostí krásnym koncertom, napríklad v Blatnobre – Zalaváre pri pamätníku sv. Cyrila a Metoda, alebo počas Vianoc a odovzdala jubilantom darček SSB.

Pozdrav bývalej členky **Márie Epressovej** odovzdala predsedníčka *Slovenskej samosprávy XVII. obvodu*

Budapešti **Rozália Papová Polereczká**, ktorá priniesla oslávencom pekný darčekový košík. Osobne ich pozdravila aj ďalšia bývalá členka **Alžbeta Derzbachová**.

Medzi gratulantmi boli tiež riaditeľka *Materskej školy, základnej školy, gymnázia a žiackeho domova s vyučovacím jazykom slovenským v Budapešti* **Júlia Szabová Marloková**, kurátor CSSM pri *Správe fondov Gábora Bethlena* **Ondrej Csaba Aszódi** a predsedníčka *Spolku Slovákov z okolia Pešti Dolina* **Zuzana Szabová**.

Predseda *Spolku segedínskych Slovákov* **Ján Benčík** pozval členov Ozveny na vianočný koncert do dolnozemskeho mesta.

Po príhovoroch predsedníčka zboru **Z. Hollósyová** pozdravila tých siedmich členov, ktorí už 20 rokov, teda od založenia spievajú v zbore. **Peter Bakos**, **Pavol Benšo**, **Ruženka Czifrová**, **Ondrej Jelen**, **Monika Szelényiová** a **Beáta Tamášová** spolu s predsedníčkou patria k zakladajúcim členom. Potom sa poďakovala kytičkou kvetov aj tým bývalým členom, ktorí už nie sú aktívnymi speváckmi, ale prišli na oslavu.

Počas večera sa premietali fotografie z najdôležitejších momentov života Ozveny a nechýbala ani obrovská torta. O zábavu sa postarali **Martin Hubáček** a **Dominik Todorov**, ktorí na trúbke a harmonike zahrli melódie, pri ktorých sa nedalo sedieť a preto naši speváci aj tancovali.

Eva Fábíánová, LN

Spoločne sa pripraviť na Boží príchod

Slovenská samospráva VIII. obvodu Budapešti na čele s predsedníčkou **Monikou Szelényiovou** usporiadala v prvú decembrovú nedeľu tradičnú slovenskú svätú omšu v *Kostole sv. Jozefa* na Námestí M. Horvátha. Slávnostný obrad, ktorý pripadol na 2. adventnú nedeľu, slúžil farár farského *Kostola sv. Terézie z Lisieux* v XVII. obvode Budapešti **Béla Balik**, na organe hrala kantorka **Gabriela Pémová**.

Veriaci z hlavného mesta, Dabašusára a jedna rodina z Českej republiky si na úvod vypočuli Božie slovo z Evanjelia podľa Lukáša, 3. kapitoly, 2-5: „...za veľkňazov Annáša a Kajfáša zaznel na púšti Boží hlas nad Jánom, synom Zachariáša. Chodil po celom okolí Jordána a hlásal krst pokánia na odpustenie hriechov, ako je napísané v knihe reči proroka Izaiáša: „Hlas volajúceho na púšti: »Pripravte cestu Pá-

novi, vyrovnajte mu chodníky! Každá dolina sa vyplní a každý vrch a kopec zníži. Čo je krivé, bude priame, a čo je hrboľaté, bude cestou hladkou.“

Tento citát bol témou kázne, v ktorej dôstojný pán spomenul príbeh jedného vodiča trolejbusu, ktorý spomalenou jazdou pomohol dvom utekajúcim chlapcom nastúpiť. Ten rýchlejší sa obrátil na mladšieho, pomalšieho: „Vidíš, keby si ma nemal, tak nám ujde.“ Vodič sa nad tým len pousmial. On vedel, že naše zásluhy nám ktosi dopredu pripravil. Je to Všemohúci, ktorý nás svojou milosťou predchádza i sprevádza, – konštatoval **B. Balik**. Slová „pripravte cestu Pánovi“ sú výzvou, aby sme urobili, čo je v našich silách. Ak si však niekto myslí, že na Boží príchod sa pripraví bez ohľadu na ostatných, tak sa mylí. Ani Ján Krstiteľ si nenechal proctvo pre seba. Nebolo

mu jedno, či budú prichystaní aj ostatní. Preto sa už tento týždeň pomodlime s niekým, s kým sme sa ešte nemodlili. Alebo pripravme niekomu príležitosť vykonať dobrý skutok. Aby sme nezabudli, že sa treba dobre a hlavne spoločne pripravovať na Boží príchod a aby sme si pripomenuli, že Boh pripravuje všetko dávno pred nami, – dokončil svoju kázeň na poslednej tohoročnej slovenskej sv. omši v Budapešti dôstojný pán **Béla Balik**.

Ako nás informovala predsedníčka slovenskej samosprávy VIII. obvodu **Monika Szelényiová**, vzhľadom na zhoršujúcu sa pandemickú situáciu sa veriaci nemohli zísť na agapé, ale pri príležitosti blížiacich sa sviatkov im organizátori odovzdali balíčky s vianočnými makovými a orechovými závinmi.

VZS, EN

Adventné popoludnie vo IV. obvode

Začiatok adventného obdobia oslávila Slovenská samospráva IV. obvodu tradičným stretnutím, ktorého cieľom je naladiť sa na nadchádzajúce sviatky. Prítomných hostí privítala predsedníčka zboru **Enikő Óváriová**. Predstavila im **Tibora Balázsa**, čestného člena samosprávy, ktorý zostavuje videozáznamy s peknými prírodnými scénami, piesňami a básňami navodzujúcimi vianočnú atmosféru. Tentoraz na mňa najviac zapôsobil vtipný videoklip piesne mladej slovenskej speváčky **Simy Martausovej Tancujú zvony**. Poslankyňa **Zuzana Királyová** oboznámila prítomných so zvykmi a históriou adventu. Dozvedeli sme sa, že slovo advent pochádza z latinského *adventus Domini*, znamená príchod Ježiša v Betleheme, ktorý je *svetlom sveta*. Dôležitou súčasťou tohto obdobia je adventný veniec so štyrmi sviečkami, ktoré sa zapalujú postupne vždy v nedeľu. Najčastejšie sú sviečky tmavomodré alebo fialové, symbolizujúce liturgické farby adventných nediel, ale môžu byť aj tri červené a jedna ružová. Prvý adventný veniec so sviečkami

zhotovil v jednom hamburskom sirtinci protestantský teológ a učiteľ **Johann Hinrich Wichern**. Deti v jeho domove sa nevedeli dočkať Štedrého večera. Dennodenne sa ho vypytovali, kedy budú Vianoce. A tak v roku 1939 skrsla Wichernovi v hlave myšlienka, že deťom čakanie na Ježiška spríjemní a vymyslel im adventný veniec. Nebolo to však veniec, aký poznáme dnes. Prvý veniec vyrobil z kolesa od voza, na ktorý pripevnil 19 malých a 4 veľké sviečky. Malé sviečky symbolizovali všedné dni a veľké adventné nedele. Koleso na lanách zavesili na strop, aby naň videli všetky deti v učebni. Jeho vynález sa uchytil a rýchlo sa rozšíril po svete.

Veniec, ktorý vymyslel pastor **Wichern**, má aj svojho ľudového predchodcu – *Paradeisl*. Svojou konštrukciou pripomína pyramídu, nie tradičný okrúhly veniec. Jeho výroba nebola veľmi zložitá. Sú to vlastne štyri väčšie červené jabĺčka pospájané drevenými paličkami, ktoré sa farebne pomalovali a na jabĺčka sa umiestnili tri červené a jedna ružová sviečka. Prvá sviečka sa zapalovala červená a nazývala sa

svieca prorokov na počesť tých, ktorí zvestovali narodenie Ježiša Krista. Druhá červená sviečka bola betlehemska a symbolizovala Kristove jasle. Ružová sviečka – *pastierska* – sa zapálila na tretiu adventnú nedeľu. Ružová je symbolom radosti, lebo táto nedeľa sa nazýva *Gaudete* (z latinského *radosť*). Štvrtá červená svieca sa nazýva *anjelská* a predstavuje pokoj a mier.

Svoj príhovor **Zuzana Királyová** ukončila básňou **Gabriely Benkőovej Štyri sviečky**. Potom prítomným čerstvý osemdesiatnik **Ján Mezei** striedavo recitoval básne *S. Weörösa* a ich slovenský preklad od **Gregora Papučka**. Ako na mieste vysvitlo, osemdesiatin sa v tomto roku dožila aj dlhoročná predsedníčka samosprávy IV. obvodu **Anna Kutňánska**. Po tejto krátkej kultúrnej vložke nasledovalo posedenie za bielym stolom. Prítomných vtipným rozprávaním zabávala pani **Eva Dömötöröová**, ktorá nemôže chýbať na žiadnom podujatí Slovenskej samosprávy Novej Pešti.

EF

M. R. Štefánik a jeho stopy na území dnešného Maďarska

Historické priestory budovy bývalej dôstojníckej školy známej pod názvom Ludovika boli 8. novembra dejiskom diskusie dvoch historikov venujúcich sa osobnosti *Milana Rastislava Štefánika*. Podujatie sa uskutočnilo v spolupráci *Slovenského inštitútu v Budapešti*, *Výskumného strediska pre strednú Európu Národnej univerzity pre verejné služby* a *Ústavu politických dejín v Budapešti*.

Diskusie sa zúčastnili vedecký pracovník *Historického ústavu SAV Michal Kšiňan*, ktorý je autorom knižne spracovaného životopisu M. R. Štefánika, a vedecký pracovník *Výskumného ústavu Slovákov v Maďarsku József Demmel*, ktorý v súčasnej dobe báda v archívoch po stopách Štefánika na území dnešného Maďarska. Diskusia bola zameraná na životnú dráhu M. R. Štefánika, na jeho podiel na zániku Uhorska a zásluhy na vytvorení nového štátneho útvaru, Československej republiky. Je všeobecne známe, že slovenská historiografia považuje M. R. Štefánika popri *T. G. Masarykovi* a *E. Benešovi* za tretiu najzásadnejšiu osobnosť, ktorá sa pričnila o vznik Československa.

M. R. Štefánik po zložení maturitnej skúšky na vyššom evanjelickom gymnáziu v Sarvaši opustil Uhorsko vo veku 18 rokov a do svojej smrti pri le-

teckom nešťastí v roku 1919 žil v zahraničí. To znamená, že bol mimo diaľnic rôznych vnútropolitických bojov a šarvátok v rakúsko-uhorskej monarchii, ako aj v novovzniknutom Československu. Tento „čistý“ profil je v pozadí toho, že široká slovenská verejnosť ho uctieva ako národného hrdinu s bezúhonnou povestou.

Michal Kšiňan poukázal na to, že Štefánik bol veľmi nadaný človek a vďaka tomu sa dokázal rýchlo začleniť do francúzskej elitnej spoločnosti a popularizovať projekt spoločného štátu Čechov a Slovákov. Presadenie myšlienky česko-slovenskej štátnosti v parížskych vysokých spoločenských kruhoch uľahčila skutočnosť, že začiatkom 20. storočia sa Francúzsko snažilo oslabiť svojho najväčšieho rivala na európskej politickej scéne, ktorým bolo Nemecko. Tomuto cieľu malo slúžiť aj vyradenie Rakúsko-Uhorska, hlavného spojenca Nemecka, z európskej politickej šachovnice a nahradenie ho novými štátmi, vytvorenými na ruinách mnohonárodnej monarchie pod patronátom Paríža. Štefánik nezanechal žiadne memoáre, z ktorých by sa dali presne určiť jeho predstavy o tom, aké by malo byť postavenie Slovákov v novom spoločnom štáte. Podľa spomienok súčasníkov si Slováci v tomto štáte mali užívať

akési autonómne postavenie s vlastným parlamentom. Štefánik mal aj určitú víziu o novom usporiadaní strednej Európy, o zachovaní ekonomického priestoru bývalej monarchie.

József Demmel vo svojom vystúpení poukázal na to, že napriek tomu, že Štefánik ako študent strávil v Sarvaši štyri roky, o jeho tamojšom pobyte sa nezachovali skoro žiadne písomné záznamy. Za hlavnú záhadu označil to, prečo sa syn evanjelického farára z Košarísk rozhodol tak, že po maturite navždy opustí Uhorsko, ako aj svoju prvú lásku Emíliu Chovanovú, dcéru evanjelického farára v obci Ambrózka (Ambrózfalva). Emília bola neterou Karola Chovana, profesora evanjelického gymnázia v Sarvaši. Za zmienku stojí, že Štefánik si aj po odchode zo Sarvaša až do svojej smrti dopisoval s Emíliou Chovanovou, ktorá po druhej svetovej vojne žila v Slovenskom Komlóši a pracovala tam na poštovom úrade.

József Demmel v súčasnosti báda v archívoch po záznamoch udalostí spojených s pobytom M. R. Štefánika v Sarvaši, respektíve v iných mestách na území dnešného Maďarska a má v pláne pripraviť monografiu o tomto období života jednej z najväčších osobností slovenských dejín.

Pavol Beňo

Dni slovenskej kultúry v Maďarsku

Na podnet Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky prebiehali od septembra do konca novembra tohto roka v niekoľkých krajinách Európy, tak aj v Maďarsku, Dni slovenskej kultúry. Prezentovali sa na nich špičkoví predstavitelia slovenskej kultúry v širokospektrálnom rozmere - od turistiky cez ľudové umenie, klasickú hudbu, jazz, rôzne formy divadelného umenia, filmovú tvorbu, po rôzne druhy súčasného umenia, napríklad umeleckú fotografiu. Bolo z čoho vyberať, bolo sa na čo pozerať. Slovenský inštitút v Budapešti na čele s jeho riaditeľkou *Ildikou Siposovou* podal

fantastický výkon. Mnohí z nás sa vybrali za kultúrou aj na vidiek, veď súbor *Železiar* vystupoval v Sarvaši a v Šalgotárjáne, *SLUK* v Békešskej Čabe, sólisti *Baletu Slovenského národného divadla* v Jágri. My tu v Budapešti sme využili takmer všetky možnosti. V Budapeštianskom hudobnom centre – BMC sme si vypočuli úvodný koncert hudobného telesa *Quasars Ensemble* pod vedením *Ivana Buffa* a tamtiež aj záverečný koncert *Tria Dalima s Martinom Valihorom* a *Tria Eugena Vizváryho*. Veľa nás bolo aj na výstave *fotografií Karola Kállaya*. Nevynuli sme ani tri

slovenské filmy premietané v krásnych priestoroch kina Uránia. Hádám najväčší záujem prejavili Slováci v Budapešti o divadelné predstavenie *Divadla Andreja Bagara z Nitry*, ktoré vystúpilo s hrou *Vlastníci* od *Jiřího Havelku* na doskách Peštianskeho divadla. Tento „smiešno-smutný obraz o stave strednej Európy“ zožal v radoch divákov obrovský úspech.

Dni slovenskej kultúry v Maďarsku sa síce skončili, ale Slovenský inštitút nám určite poskytne ešte veľa kultúrnych zážitkov, hlavne keď to situácia dovolí.

LF

Kvíz pre gymnazistov

Slovenská samospráva II. obvodu Budapešti po siedmy raz usporiadala pre študentov budapeštianskeho slovenského gymnázia súťaž, tematicky zameranú na život Slovákov v Maďarsku. Po konzultácii s riaditeľkou školy **Júliou Szabovou Marlokovou** a nadviazaní kontaktu s jej zástupkyňou **Angelou Hipikovou** bol dátum súťaže stanovený na 4. októbra – jediný deň, keď mali gymnazisti a ich sprevádzajúci pedagógovia voľné popoludnie. Začali sme sa teda horlivo pripravovať, aby sme do stanoveného termínu zabezpečili pre účastníkov sladkú i duchovnú odmenu, ale aj miesto, no a hlavne prednášateľa. Tentoraz sme sa obrátili na výskumníčku,

kulturologičku, bývalú riaditeľku VÚSM **Annu Kováčovú**, ktorá našej prosbe ochotne vyhovel a pripravila si pre študentov hodnotnú prednášku o minulosti a súčasnosti slovenskej komunity žijúcej v Maďarsku už takmer tristo rokov. Pozorne sledujúc jej slová nebolo ťažké vyplniť kvízové otázky na tému *Kto vie viac o Slovákoch v Maďarsku*. Svedčili o tom aj dosiahnuté výsledky. Na testové otázky odpovedalo devätnásť študentov. Maximálny možný počet bodov získali šiesti, o bod menej štyria a o dva menej z možných dvanástich zvyšni deviat. Všetci účastníci dostali za ochotu zúčastniť sa, pozorné sledovanie prednášky, ale naj-

mä za výborné výsledky knihy v slovenskom jazyku a čokoládu s primeraným názvom: Študentská pečat'. Kvízové otázky pomáhali vyhodnotiť profesorky **Angela Hipiková**, **Lea Bolyová**, **Margita Zaťková**, čestný člen slovenskej samosprávy **Zoltán Horváth** a podpredseda Slovenskej samosprávy Budapešti **Pavol Beňo**, ktorý priniesol pre príslušníkov našej budúcej inteligencie ďalšiu odmenu, dvojjazyčnú knihu s názvom *Slovenská Budapešť – Szlovák Budapest*.

Po pracovnej časti nasledovala večera a neviazaný rozhovor za prestretým stolom.

EF

Komunikačná súťaž žiakov základných škôl z okolia Budapešti

Súčasťou *Dňa otvorených dverí* v *Materskej škole, základnej škole, gymnáziu a žiackom domove s vyučovacím jazykom slovenským v Budapešti* je aj komunikačná súťaž. Na tohtoročnej si overovali svoje vedomosti v oblasti slovenského jazyka štyri trojčlenné skupiny žiakov *siedmich a ôsmich ročníkov zo škôl v Pišpeku, Tardoši, Santove a Dabaši*, v ktorých sa slovenčina vyučuje ako predmet.

Žiakov privítala riaditeľka školy **Júlia Szabová Marloková** a podrobne ich oboznámila s podmienkami súťaže. Vysvetlila im, čo znamená pojem komunikácia a povzbudila ich, aby úlohy brali síce vážne, ale zároveň aj ako zábavu, aby sa nestresovali, ale sústredili na otázky, pretože najdôležitejšie je, aby sa dobre cítili.

Jednotlivé úlohy, či otázky boli zostavené kreatívne, v hravej forme. Najprv bolo treba na základe predvedenej pantomimy uhádnuť profesiu, ktorú jeden z členov skupiny znázorňoval ostatným. Potom nasledovali ustálené slovné zvraty, tzv. frazeologizmy vo forme neukončenej vety, ktorú mali súťažiaci spoločnými silami ukončiť. Ukázalo sa, že išlo o neľahkú úlohu a bolo si treba vypomôcť aj maďarčinou, aby deti pochopili, o čo ide, ale napokon to zvládli. Ľahšie sa zdolávali

otázky súvisiace s poriadkom v študentskom domove. Tri skupiny v tejto časti dosiahli deväť z možných desiatich bodov. Ďalej nasledoval dialóg. Dvaja zo súťažiacich mali za úlohu zinscenovať rozhovor, na základe ktorého mal tretí zistiť, kde a o čom sa odohráva. Po krátkych scénkach nasledovali „hlavolamy“. Traja členovia mali spoločne rozhodnúť, čo znamená príslovie uvedené na ľavej strane háрку a vybrať k nemu správne vysvetlenie nachádzajúce sa na pravej strane. V tomto prípade boli Santovčania najrýchlejší a všetky ich odpovede boli správne. V predposlednej úlohe bolo treba pozorne sledovať animovanú rozprávku v slovenskom jazyku *Macko Uško a farby* a jednotlivé skupiny mali odpovedať na otázky súvisiace s tým, čo v nej videli a počuli. Na záver nasledovalo vysvetlenie významu prirovnání. Bolo treba vedieť, čo znamenajú vety: *Cíti sa ako ryba na suchu*, či *Mlčí ako ryba*, *Žije ako ryba vo vode*, alebo *Je verný ako pes*.

Santovčania zabodovali a z komunikačnej súťaže odchádzali ako víťazi. Za nimi sa umiestnili Dabašania, potom Tardošania a poradie ukončil Pišpek. Ako je však všeobecne známe, *nie je dôležité zvíťaziť, ale zúčastniť sa!* Účastníci dostali za svoje výkony okrem

diplomu a sladkej odmeny aj knihu Ladislava Petra: *Slovenská Budapešť – Szlovák Budapest*, ktorú im odovzdal podpredseda *Slovenskej samosprávy Budapešti Pavol Beňo*, ktorý bol spoločne s predsedníčkou *Slovenskej samosprávy II. obvodu Budapešti Lubomírou Fallerovou* aj členom poroty. P. Beňo pri odovzdávaní knihy upriamil pozornosť žiakov na pamätnú tabuľu umiestnenú na priechodí školy, ktorá pripomína pamiatku jej autora, bývalého riaditeľa školy. Zároveň ich nabádal, aby porozmýšľali o pokračovaní v štúdiu na budapeštianskom gymnáziu, ktoré je dobre vybavené tak materiálne, ako aj personálne a poskytuje výborné základy pre vysokoškolské štúdiá v Maďarsku alebo na Slovensku. Júlia Szabová Marloková poskytla žiakom informáciu o tom, že pre tých uchádzačov, ktorí zatiaľ neovládajú slovenský jazyk na požadovanej úrovni, je možnosť zapísať sa do nultého prípravného ročníka s intenzívnou výučbou slovenčiny.

Pevne veríme, že niektorí zo súťažiacich sa na základe dojmov získaných v priebehu tohto dňa rozhodnú pre ďalšie štúdium na budapeštianskom slovenskom gymnáziu.

EF

Národnostný festival v XVIII. obvode Budapešti

Arménska, bulharská, grécka, chorvátska, nemecká, poľská, rumunská, slovenská a srbská národnostná samospráva XVIII. obvodu Budapešti usporiadali 25. septembra na dvore Základnej školy Tivadara Csontváryho Kosztku Národnostný festival.

Podujatie sa začalo príhovorom viceprimátora mestskej časti **László Somodyho**, potom nasledoval program, v ktorom sa predstavili kultúrne telesá. Medzitým sa v stanoch, umiestnených pred javiskom v polkruhu, prezentovali jednotlivé národnosti. Na stoloch nechýbali tradičné jedlá, podávali sa nápoje a, samozrejme, predstavitelia národností sa snažili priblížiť svoju kultúru. Medzi návštevníkmi boli nie-

len národnosti, ale aj Maďari, ktorí si radi pochutnali na chorvátskom bureku, rumunských sladkostiach, poľských pirôžkoch, gréckom špíze, či na slovenských bryndzových haluškách. V slovenskom stane si okrem toho mohli prelistovať Ľudové noviny a časopis *Budapeštiansky Slovák*, alebo mali možnosť zoznámiť sa s tvorbou Pavla Országha-Hviezdoslava. Jeho život a dielo priblížila miestna aktivistka **Jolana Tataiová Szabadosová**.

V kultúrnom programe reprezentoval Slovákov *Budapeštiansky slovenský spevácky zbor Ozvena* pod taktovkou **Adama Baláza Galambosa**. Na toto podujatie pripravil ukážky zo svojho repertoáru od náboženských po

svetské a ľudové piesne v štyroch jazykoch. Ako uviedol predseda hostiteľskej slovenskej samosprávy **Peter Bakos**, so speváckym zborom majú dobré vzťahy aj preto, lebo v ňom spieva päť obyvateľov tejto mestskej časti. Kontakty udržiavajú aj s predstaviteľmi ostatných národností, ktorí pomáhajú novovytvorenej samospráve. Slováci tu doteraz nemali volený zbor, samosprávu založili v roku 2019 a počas pandémie nemali veľa možností zoznámiť sa s jej činnosťou. O tom, ako sa ich prezentácia na národnostnom festivale vydarila, svedčia fotografie v maďarskej prílohe nášho časopisu.

Eva Fábiová, EN

Slováci z Rákošpaloty na návšteve v Matre

Slovenská samospráva XV. obvodu Budapešti zorganizovala jednodňový zájazd do pohoria Matra, do Slováckmi bohato obývanej oblasti Maďarska. V jeden slnečný jesenný deň sa tam vybrala oduševnená skupina obyvateľov Rákošpaloty slovenského pôvodu, aby sa oboznámila so životom tamjších Slovákov. Na mieste

Foto: Á.Ferenczióvá

odchodu, stanoveného na včasné ráno, sa účastníci s radosťou vítali, veď v dôsledku opatrení súvisiacich s pandemiou mali v priebehu uplynulého roka málo príležitostí na stretávanie sa.

Počas poldruhodinovej cesty autobusom bolo dosť možností na rozhovor v materinskom jazyku, na diskusiu o slovenskej identite, na spomínanie tradícií a zvykov, ktoré nám zanechali naši predkovia.

Na prvej zastávke v *Národopisnom dome* v Alkári nám predsedníčka ta-

mojšej slovenskej samosprávy **Judita Kaszalová Szabadosová** poskytla historický prehľad o živote Slovákov v Matre a porozprávala nám, na čo slúžili vystavené predmety.

Ďalšou zastávkou bol v roku 1942 vysvätený spoločný kostol troch dedín. Stojí v rovnakej vzdialenosti od Alkára (Mátraszentimre), Dolnej Huty (Mátraszentlászló) a Hornej Huty (Mátraszentiván).

Z Hornej Huty sa naša skupina po lesnej cestičke vybrala pešo k turistickej

chate v Ágasvári. Tu čakali unavených turistov chutné bryndzové halušky, tradičné slovenské jedlo. Obed poskytol opäť príležitosť na rozhovor. Dobré nám padol poobedňajší oddych uprostred lesa hýriaceho jesennými farbami. Obohatení množstvom nových zážitkov sme sa ku koncu dňa vrátili domov s nádejou, že v budúcnosti budeme mať viac príležitostí na stretnutia.

Tento program mal za cieľ upevniť vzťahy medzi členmi slovenskej komunity XV. obvodu rôznych generácií so Slováckmi žijúcimi v iných regiónoch Maďarska, respektíve posilniť ich identitu. V priebehu celodennej študijnej cesty mali jej účastníci možnosť zaspomínať si na svoje slovenské korene, opätovne objaviť spoločných známych, respektíve precvičiť si slovenčinu v kruhu priateľov.

Ági Ferenczióvá

Časopis *Budapeštiansky Slovák* je fórom Slovákov žijúcich v hlavnom meste. Uverejnené materiály vyjadrujú preto v prvom rade mienku autorov. Naším zámerom je rešpektovať právo iných na vyjadrenie vlastného názoru, pričom v žiadnom prípade neposkytujeme priestor materiálom porušujúcim ľudskú dôstojnosť a práva iných.

Redakcia BS

Na tradičnej zabíjačke v Slovenskom Komlóši

Foto: EF

Za finančnú podporu poskytnutú na vydanie nášho časopisu srdečne ďakujeme Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí a slovenským samosprávam III. a XIV. obvodu Budapešti.

Pri zostavovaní čísla sme čiastočne použili články a fotografie z Ľudových novín a webovej stránky www.luno.hu.

BUDAPEŠTIANSKY
SLOVAK

Časopis Slovenskej samosprávy Budapešti. Náklad: 1000 výtlačkov.
Za vydanie zodpovedá predsedníčka Slovenskej samosprávy Budapešti *Edita Hortiová*.
Adresa redakcie: 1054 Budapešť, Akadémia u. 1, tel./fax: (+36 1) 374-0635, email: ssambp@gmail.com
Uzavierka čísla: 20. decembra 2021.
ISSN 1416-6453. Tlač: CZEDE Kft., Budapešť

Karácsonyváró összejövétel

Az elmúlt közel három évtized alatt hagyománnyá vált, hogy a Fővárosi Szlovák Önkormányzat a Magyarországi nemzetiségek napja (december 18.) tiszteletére megrendezi a budapesti szlovákok karácsonyát. Az eseményre szóló meghívó ilyenkor a fehér asztal-

Foto: FL

hoz szólítja az egyes fővárosi kerületekben működő szlovák választott önkormányzati testületek és civil szervezetek képviselőit, valamint a budapesti szlovák közösség tagjait. Az önkormányzat ilyenkor ad számot egész éves tevékenységéről, a karácsonyi szlovák szokásokból összeállított kulturális műsor pedig feleleveníti a találkozó résztvevői számára az ünnepkörhöz kapcsolódó, elődjeiktől örökölt hagyományokat. A múlt évben, a vírusjárvány miatt életbe léptetett korlátozások miatt, sajnos csak szűk körben lehetett megrendezni ezt az összejövételt. Az idén valamelyes javult a helyzet. Bővült ugyan a meghívottak köre, de a létszám továbbra is korlátozott volt. A vendégeket **Horti Andrásné, a Fővárosi Szlovák Önkormányzat elnöke** üdvözölte. Beszédében felidézte, hogy a fél éves kényszerszünet után, az idén nyáron úgy tűnt, mintha szétrepedt volna az elhalasztott fővárosi vagy a kerületi önkormányzati szervezésű programokkal teli zsák. Örömmel igyekeztünk részt venni valamennyi eseményen. Jól es érzés volt dolgozni és találkozni. Az elnök asszony köszönetet mondott a résztvevőknek a folyóiratunk megjelenítéséhez nyújtott

pénzügyi támogatásokért. Az idei karácsonyi összejövétel legizgalmasabb pillanatát a „Budapesti szlovákokért” díj átadása jelentette. A kerületektől **Spiry Katalin** kapta a legtöbb ajánlást. Először a szlovák nyelvű méltatás hangzott el, amelyet mit sem sejtve, a jelölt is érdeklődéssel hallgatott. Láthatóan nem sejtette, hogy róla van szó. Nagyon meghatódott, amikor a végén elhangzott az ő neve.

Spiry Katalin három választási cikluson keresztül volt a Budapest XI. kerületi Szlovák Önkormányzat alelnöke. Mindig alaposan, pontosan és felelősségteljesen tett eleget az ezzel a tisztséggel együtt járó kötelezettségeinek. Személyes jelenlétével nem csak a saját kerületében, de főváros-szerte támogatja a szlovák önkormányzatok által szervezett különféle rendezvényeket. A közösséget összetartó személyiség. Mindig számítani lehet a segítségére. Oszlopos tagja a Szlovák Nyugdíjasok Klubjának. Rendszeres résztvevője a nemzetiségi és a vallási rendezvényeknek. Ezekért a tulajdonosságaiért és érdemeiért javasolta több kerületi önkormányzat, hogy 2021-ben ő kapja a „Budapesti szlovákokért” díjat.

Spiry Katalin méltatását **Galda Levente, a XI. kerületi Szlovák Önkormányzat alelnöke** olvasta fel magyar nyelven. A díjat – szünni nem akaró taps kíséretében – **Horti Andrásné, a FSZÖ elnöke** adta át a kitüntetettnek. Katika – ahogyan mi magunk között szólítjuk őt –

meghatottan mondott köszönetet az elismerésért. Úgy fogalmazott, hogy számára teljesen természetes és magától értetődő mindaz, amit tesz. Ugyanakkor nagyon hálás, hogy reá esett a választás.

Egy évvel ezelőtt a Fővárosi Szlovák Önkormányzat képviselői csaknem négy szemközt adták át a „Budapesti szlovákokért” díjat Hollósy Zsuzsannának, az Ozvena szlovák kórus vezetőjének. Ekkor megfogadtuk, hogy a legközelebbi adódó alkalommal rendszeresen megünnepeljük ezt az eseményt. Ez az alkalom a Nőnap lehetett volna. Sajnos ezt sem lehetett megtartani. Ezért csak a mostani találkozónkon tudtuk tapsal köszönteni Hollósy Zsuzsát.

A kitüntetés átadása után a fehér asztal mellett felidéztek az idei év történéseit. Sok mindentről szó esett, többek között arról is, hogy meglehetősen bonyolult a rendezvények megvalósításához elnyert idei pénzügyi támogatások elszámolása. A karácsonyváró találkozó hangulat növelte a **Pilisszent-keszresztért Kulturális Egyesület** műsora. Az összejövétel, a *Csendes éj...* című karácsonyi dal közös eléneklésével fejeződött be.

Lőrinci események

Budapest Főváros XVIII. kerületi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat augusztus 24-én az elsők között tartotta meg a 2021. évi közmeghallgatását. Az elnök beszámolt az elmúlt egy éves időszakban lezajlott rendezvényekről, a programokról, a pályázatokról és az önkormányzat gazdálkodásáról. Kiemelte, hogy a többi kerületi nemzetiségi önkormányzathoz képest nagyon szerencsésen tudta felhasználni a települési önkormányzat által a 2020. évben meghirdetett támogatási pályázaton elnyert pénzüsségeket. A három nyertes pályázati támogatás közül kettőt sikerült felhasználni. Az egyikből a kerületi kötődésű Ozvena kórustagok rudabányácsi táborozása és szakmai továbbképzése, a másiktól pedig a járványhelyzet miatt online formában megszervezett a szlovák nyelvtanfolyam valósult meg. A tavalyi nemzetiségi fesztiválra elnyert összeget sajnos nem sikerült felhasználni, mivel ez az esemény a járvány miatti korlátozások okán nem valósulhatott meg.

Az elnök arról is tájékoztatta a megjelenteket, hogy a szlovák önkormányzat egy számítógépet és egy fekete-fehér nyomtatót is beszerzett annak érdekében, hogy időtől és helytől függetlenül tudjon az önkormányzati adminisztratív feladatokkal foglalkozni. A pandémia miatt az év végére megmaradt még valamennyi pénz is, de azt

is sikerült hasznosítani. Az önkormányzat együttműködési és támogatási szerződések alapján, illetve közös programok megrendezésével támogatta a budapesti Szlovákjűk Evangélikus Egyházközség és a Szlovák Nyugdíjasok Klubjának a tevékenységét.

Az elnök arról is beszámolt, hogy a települési önkormányzat által a 2021. évre meghirdetett pályázaton elnyert támogatásból fedezték a XVIII. kerületi kötődésű Ozvena kórustagok szakmai továbbképzését és felkészítését a kórus megalakulásának 20. évfordulója alkalmából megjelenő CD hanglezem anyagának a felvételéhez.

Egy év kimaradás után – a hagyományokhoz híven a Nemzetiségek Háza és a Csontváry Kosztká Tivadar Általános Iskola közös udvarán – szeptember 25-én rendezték meg az idei XVIII. kerületi Nemzetiségi Fesztivált. A rendezvény szervezésébe első alkalommal kapcsolódott be a 2019-ben megalakult kerületi szlovák önkormányzat. A színes műsorban a zenés, táncos és énekes produkciók úgy váltották egymást, hogy a közönség figyelmét folyamatosan a színpadhoz vonzották. A kerületi szlovákság képviselőiben az Ozvena vegyes kórus lépett a közönség elé. Galambos Ádám Balázs karnagy, aki zongorajátékával kísérte a kórust, a fellépés után egyből tovább sietett a testvére esküvőjére. Külön is hálásak

lehetünk neki, hogy e nevezetes családi esemény napján is felutazott Budapestre és biztosította az énekkar színvonalas szereplését.

A nemzetiségek ebből az alkalomból gasztronómiai bemutatót is tartanak. Cserny Zoltán és Gabriella ízletes juhtúrós sztrapacskát készített, amelyet sörrrel tudtak leöblíteni a tánc közben eltikkadt mulatozók. A sütemények szerelmesei pedig finom rétesek közül válogathattak. A szlovák csapatnak lelkes erzsébeti barátaink nyújtottak segítséget egészen a program végéig, amiért ezúton is hálás köszönetet mondunk nekik. Többen is elismerésüket fejezték ki a szlovák önkormányzatnak a szívélyes vendéglátásért, valamint azért, hogy idén a szlovák önkormányzat a kerületi nemzetiségek közül egyedülként képviselői szinten is részese volt a kulturális műsornak. A román nemzetiségi csapat megköszönte, hogy fellépőjük késése miatt az utolsó pillanatban helyet cseréltünk velünk a műsor sorrendjében. A horvát zenekar kiváló műsorát az Ozvena kórustagok tánca tette még felejthetlenebbé. A nemzetiségi fesztivált görög zene és tánc zárta, amelytől olyan fergeteges hangulat kerekedett, hogy a résztvevők csak nehezen akarták tudomásul venni, hogy a pestlőrinci nemzetiségi fesztivál ezzel a műsorszámmal véget is ért.

Bakos Péter